



ผู้เขียนเคยไปบรรยายความรู้ทางกฎหมาย และระเบียบวินัยหลายจังหวัด ปัญหาที่พบบ่อยมาก คือ ที่ดินของ รพ.สต. ของเรามักถูกจำนองอยู่ใน ธนาคาร ซึ่งฟังแล้วกึ่งง สอดถามก็ได้ความว่าตอนที่ มีการก่อสร้างสมัยที่เป็นสถานีอนามัย ผู้บริจาคบางราย ก็ทำเป็นหนังสือบริจาคให้ บางรายก็ส่ง นส.๓ มาให้ แต่เก็บไว้ที่ สสอ. บางรายก็ถ่ายรูปไว้อย่างเดียว แต่ไม่ได้จดทะเบียนโอนให้เป็นกรรมสิทธิ์ของทาง ราชการ เจ้าของเดิมหรือบุตรหลานที่รับมรดกมา

จากผู้บริจาค ก็นำที่ดินแปลงใหญ่ทั้งแปลงซึ่งมีบางส่วนเป็นที่ตั้ง รพ.สต. ประมาณ ๒-๕ ไร่ รวมอยู่ด้วย ไปจำนองกับธนาคาร ธนาคารก็จะยึดที่ รพ.สต. บ้าง ลูกหลานซึ่งรับมรดกจากผู้บริจาคก็จะเอาที่ดินคืนให้ เต็มแปลงเกิดความวุ่นวาย เรื่องแบบนี้มีคดีตัวอย่าง เช่น

นายดำ ฟ้องว่าตนเองได้ยกที่ดินมีโฉนดบางส่วนให้แก่ทางราชการเพื่อใช้ก่อสร้างโรงพยาบาล โดยยัง ไม่ได้มีการโอนหรือส่งมอบที่ดินให้ เมื่อยังไม่มีการก่อสร้างโรงพยาบาลแล้วที่ดินดังกล่าวจึงไม่ตกเป็นของทาง ราชการ ขอให้ขับไล่จำเลย ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ เมื่ออุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ จำเลยออกจากที่ดินพิพาทและให้ชดใช้ค่าเสียหาย จำเลยจึงฎีกา ศาลฎีกาเห็นว่าที่พิพาทนี้ นายดำ ซึ่งเป็น เจ้าของกรรมสิทธิ์ได้ทำหนังสือขออุทิศหรือยกให้แก่ทางราชการเพื่อใช้ก่อสร้างโรงพยาบาล ได้มีการรังวัด ปักหลักไม่เป็นแนวเขตแน่นอน มีป้ายบอกว่าเป็นสถานที่ก่อสร้างโรงพยาบาล จำเลยร่วมได้เตรียมงบประมาณ เพื่อก่อสร้างบางส่วนไว้แล้ว ทั้งมีหนังสือติดต่อกับสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และมีการใช้รถแทรกเตอร์ ดันดินทำเป็นคันทิ้งสี่ด้าน แสดงว่านายดำได้ส่งมอบการครอบครองที่พิพาทเป็นสัดส่วนแก่ทางราชการ และ ทางราชการได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับที่พิพาทโดยปรับพื้นที่เตรียมการที่จะใช้เป็นที่ก่อสร้างโรงพยาบาลตาม วัตถุประสงค์ของผู้อุทิศให้แล้ว แม้สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขมีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัด แจ้งว่า ไม่สามารถจัดตั้งโรงพยาบาลขึ้นได้ ก็น่าจะหมายถึงการจัดตั้งโรงพยาบาลขนาด ๑๐ เตียง ในปัจจุบันเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่า จะตั้งโรงพยาบาลขนาดน้อยกว่า ๑๐ เตียง ไม่ได้ หรือจัดตั้งโรงพยาบาลขึ้นไม่ได้เลย นอกจากนี้ ยังมีหนังสือของนายอำเภอท้องที่ระบุว่าได้ทำเรื่องทบทวนไปใหม่ขอให้สร้างโรงพยาบาลขนาด ๕ เตียง และหนังสือของกระทรวงสาธารณสุขถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าขอรับเรื่องไว้พิจารณาและปรึกษากับ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต่อไป แสดงว่าทางราชการยังคงดำเนินการในอันที่จะใช้ประโยชน์ในที่พิพาทเพื่อเป็นที่ ก่อสร้างโรงพยาบาลตลอดมา หนังสืออุทิศที่พิพาทก็ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขว่าจะต้องก่อสร้างโรงพยาบาลขนาด ๑๐ เตียง และภายในกำหนดเวลาใด ดังนั้น ที่พิพาทจึงตกเป็นกรรมสิทธิ์ของทางราชการเพื่อใช้เป็นที่ สาธารณประโยชน์สำหรับก่อสร้างโรงพยาบาลตั้งแต่วันทำหนังสืออุทิศให้โดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนการให้

ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๒๕ ก็มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย โจทก์มิใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่พิพาท จึงไม่มีอำนาจฟ้องฎีกาจำเลย ฟังขึ้น พิพากษาแก้เป็นว่าให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยด้วย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๘๑/๒๕๓๒)



คดีนี้สรุปได้ว่าที่ดินที่เจ้าของกรรมสิทธิ์ได้ทำหนังสือขออุทิสหรือยกให้แก่ทางราชการ และทางราชการได้ดำเนินการในอันที่จะใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวแล้ว ที่ดินจึงตกเป็นกรรมสิทธิ์ของทางราชการตั้งแต่วันทำหนังสืออุทิสให้โดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนการให้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตาม แม้ไม่ได้ทำเป็นหนังสือไว้ ก็อาจอ้างสิทธิครอบครองหรือการครอบครองปรปักษ์ก็ได้ ดังนั้น ถ้า รพ.สต. แห่งใดมีปัญหาที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งของ รพ.สต. ยังไม่ได้มีการโอนทางทะเบียนหรือยังติดจำนองธนาคารอยู่ ก็ไม่ต้องตกใจนะครับ ยิ่งไงก็เป็นของหลวงอยู่วันยังค่ำ

